

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK IN HET KADER VAN DE PILOT ZELFEVALUATIE

Openbare Daltonbasisschool De Vijver

Plaats : 's-Gravenhage
BRIN nummer : 26AX|C1
Onderzoeksnummer : 277981
Datum onderzoek : 30 september 2014
Datum vaststelling : 1 december 2014

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	8
3	CONCLUSIE	13
	BIJLAGE 1 OORDELEN	14

1 INLEIDING

Op 30 september 2014 heeft de inspectie de Openbare Daltonschool De Vijver bezocht in het kader van de pilot 'Zelfevaluatie besturen primair onderwijs'. Deze pilot wordt uitgevoerd in het kader van de vernieuwing van het toezicht (Toezicht 2020) en heeft tot doel om in samenwerking met de PO-Raad en samen met enkele PO-besturen wederzijdse expertise omtrent zelfevaluatie te vergroten en om zelfevaluatie meer te betrekken bij het toezicht van de inspectie.

In deze pilot nemen twee aspecten die samenhangen met zelfevaluatie een centrale plaats in: het versterken van het zelfevaluerend vermogen van scholen en besturen en de aansluiting van het toezicht op deze informatie.

In een eerste fase van het onderzoek hebben gesprekken plaatsgevonden tussen de inspectie, een vertegenwoordiger van de PO-Raad, het bestuur en betrokkenen van de school over de aanpak van de zelfevaluatie.

Bij het kwaliteitsonderzoek is onderzocht op welke wijze de inspectie gebruik kan maken van de uitkomsten van de zelfevaluatie. Er is gekozen voor een onderzoek met de indicatoren die tot het kernkader behoren en doorgaans ook in het kader van het Onderwijsverslag worden beoordeeld. Deze indicatoren hebben betrekking op de opbrengsten, het onderwijsleerproces, de zorg en begeleiding en de kwaliteitszorg. Daarbij zijn in elk geval ook indicatoren opgenomen die in een eerder stadium zijn betrokken bij de zelfevaluatie van het bestuur.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens standaard gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd.

Bijlage 1 bij dit rapport bevat een overzicht van de indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

De bevindingen van dit onderzoek worden gebruikt om te bezien of het reeds aan de school toegekende basisarrangement kan worden gehandhaafd.

Eventueel geconstateerde tekortkomingen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse.

Onderzoeksopzet

Voorafgaand aan het onderzoek op de school heeft er met het bestuur en de betrokkenen van de school een gesprek plaatsgevonden over de uitgevoerde zelfevaluatie. Deze gesprekken zijn gevoerd door een inspecteur en een analist van de PO-Raad. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 28 mei 2014.

Van dit gesprek is een afzonderlijke rapportage opgesteld.

Het kwaliteitsonderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van de zelfevaluatiegegevens, de jaardocumenten en andere documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids en het schoolplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijk verplichte onderdelen in de schoolgids en het schoolplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Schoolbezoek, waarbij
 - schooldocumenten, handelingsplannen en groepsplannen zijn bestudeerd;
 - in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 2b, 4c, 5a, 7a en 8a;
 - gesprekken met de directie, de intern begeleiders, een stuurteamlid en met leraren zijn gevoerd;
 - een eindgesprek met de directie, intern begeleiders, een stuurteamlid en een vertegenwoordiging van het bestuur, na afloop van het schoolbezoek is gevoerd.
- Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, leerstofaanbod, tijd, schoolklimaat, tijd, didactisch handelen, afstemming, begeleiding, zorg en kwaliteitszorg.
- Het onderzoek is uitgevoerd door de inspectie. Een analist van de PO-Raad heeft eraan deelgenomen als ook een auditor.

Uit het bestuursgesprek over de aanpak van de zelfevaluatie bleek dat er te weinig overlap is tussen de zelfevaluatie en het inspectiekader en dat er nog te veel vragen bestaan bij de validiteit van de zelfevaluatie. De inspectie heeft tijdens het schoolbezoek zelf onderzoek uitgevoerd.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2012 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 van dit rapport beschrijft de inspectie de bevindingen die uit haar onderzoek op de Openbare Daltonschool De Vijver naar voren zijn gekomen. In hoofdstuk 3 volgt de conclusie. Bijlage 1 van dit rapport bevat een overzicht van de bij dit onderzoek gebruikte indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

2 BEVINDINGEN

Algemeen beeld

Uit het overzicht in bijlage 1 valt op te maken dat op de Openbare Daltonschool De Vijver de kwaliteit van het onderwijs op een aantal onderzochte indicatoren op orde is. De school heeft de afgelopen jaren diverse veranderingen ingezet om ervoor te zorgen dat de opbrengsten boven de ondergrens die de inspectie stelt, komen te liggen.

Het team en de directie zijn hier samen in geslaagd. Om bovengenoemde doelstelling te bereiken zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en is een plan van aanpak opgesteld. Het afgelopen jaar heeft er een interventieprogramma gedraaid in de groepen 4 tot en met 8 om ervoor te zorgen dat deze leerlingen zoveel mogelijk op hun maximale niveau zouden uitstromen.

Het team straalt energie uit en een ieder komt gemotiveerd over. Dit zorgt voor een prettige sfeer in de school. Verder valt tijdens het bezoek op dat leerkrachten op een respectvolle manier met elkaar en met de leerlingen omgaan. Ook leerlingen onderling laten dit beeld zien. Ondanks deze sfeer lukt het de meeste leerkrachten niet om een taakgericht klimaat in hun groep te creëren. Ook valt op dat de betrokkenheid van de leerlingen bij de lessen onvoldoende is.

Op het gebied van het onderwijsleerproces (aansluiten leerinhouden, gebruik onderwijstijd, klassenmanagement, afstemming) en zorg en begeleiding heeft de school belangrijke slagen te maken. Er liggen diverse plannen waarin de directie spreekt over "zullen" en "van plan zijn". Het is nu zaak dat voor een ieder duidelijk is wat de geldende afspraken zijn en wat er van een ieder wordt verwacht.

Daarnaast speelt ook de uitvoering van het daltonconcept een rol in de ontwikkeling van de school. Tijdens visiebijeenkomsten is duidelijk naar voren gekomen dat er een gedeelde visie is en dat het daltononderwijs daar een rol in speelt. Het lijkt echter nu noodzaak om eerst de onderwijskwaliteit te verbeteren. Vervolgens kan gekeken worden hoe het daltonconcept daarbij het beste tot uitdrukking komt.

Hieronder volgt een toelichting op het oordeel.

Toelichting

Context van de school

De school laat de afgelopen jaren een wisselend beeld zien voor wat betreft de eindopbrengsten. Sinds 2010 is de huidige directeur werkzaam op De Vijver en heeft onder meer van het bestuur de opdracht gekregen te zorgen dat de opbrengsten, in lijn komen met de kenmerken van de leerlingenpopulatie en de daarop gebaseerde verwachtingen.

Tevens is de school zoekende hoe het daltonconcept zichtbaar terug kan komen in de dagelijkse praktijk. De directie heeft hiervoor allereerst visiebijeenkomsten georganiseerd om een beeld te krijgen hoe een ieder over het concept denkt. Deze bijeenkomsten hebben ertoe geleid dat het gemotiveerde team qua visie ideeën dicht bij elkaar ligt.

Opbrengsten voldoende

De eindopbrengsten van De Vijver zijn als voldoende beoordeeld. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat alleen in 2014 de leerlingen een eindresultaat laten zien dat voldoende is. In 2013 en 2012 is dit niet het geval.

De tussenopbrengsten zijn voldoende. De school behaalt op alle vijf de gecontroleerde onderdelen voldoende resultaten, te weten bij technisch lezen in groep 3 en 4, bij rekenen en wiskunde in de groepen 4 en 6 en bij begrijpend lezen in groep 6.

Omdat de school geen leerlingen heeft in groep 8 met specifieke onderwijsbehoeften, geeft de inspectie geen oordeel over indicator 1.4.1.

De vorderingen van de leerlingen op sociale competenties worden sinds vorig schooljaar gevolgd met een landelijk genormeerd instrument. De inspectie beoordeelt deze opbrengsten over één jaar niet, maar ziet wel risico's. De school heeft deze risico's ook gezien en werkt hier in de verschillende groepen aan.

Onderwijsleerproces wisselend beeld

Het onderwijsleerproces laat een wisselend beeld zien.

Zo is niet inzichtelijk of de leerinhouden in de verschillende leerjaren op elkaar aansluiten. Wat leerlingen per dag moeten doen is terug te vinden op de dagplanning op het bord, maar hier is weinig controle op. Tevens is geconstateerd dat werk niet is nagekeken en dat er soms in een week maar een enkele opdracht is gemaakt. Hierdoor lopen leerlingen een achterstand en hiaten in de leerstof op.

Leswisselingen verlopen niet efficiënt en bij de start van de dag lekt er onderwijstijd weg.

Bij aanvang van de instructie halen leerkrachten kennis, die is opgedaan in vorige lessen, bij de leerlingen op. In elke bezochte groep is er gewerkt met lesdoelen. Zo staat op elke dagplanning in de klas bij elk onderdeel het lesdoel benoemt. Ook in de weekplanning in de leerkrachtenmap komen de lesdoelen terug. Hoewel de lesdoelen voor de leerlingen genoteerd waren, kan de leerkracht hier meer inhoud en betekenis aan geven.

Ondanks de prettige sfeer in de meeste groepen lukt het de leerkrachten niet om een taakgerichte werksfeer te creëren. Overzicht houden op de gehele groep terwijl de leerkracht uitleg geeft, gaat niet vanzelfsprekend goed. Instructies duren veelal te lang, waardoor leerlingen afhaken, zeker die leerlingen die zo'n uitgebreide instructie niet nodig hebben. Ook is zichtbaar dat de instructie voor sommige leerlingen te moeilijk is. Dit heeft zijn weerslag op het actief bij de les betrokken zijn en de leermotivatie van leerlingen.

De afstemming van de instructie is op papier inzichtelijk. Alleen komt de praktijk hier niet mee overeen. De verwerking van het rekenonderwijs is volledig methodeafhankelijk. Bij begrijpend lezen en taal geven de leerkrachten geen differentiatie in de verwerking. Dit staat nog te gebeuren. Zowel de taalmethode als de begrijpend leesmethode zijn nieuw ingevoerd en de directie geeft te kennen dat gaandeweg dit schooljaar hier methode-afhankelijk gedifferentieerd gaat worden. Op het moment van het bezoek gebeurt dit onvoldoende.

De onderwijstijd stemmen leerkrachten onvoldoende af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen. Slechts bij één leerling is dit wel waargenomen. Door onderwijstijd beter af te stemmen, kunnen leerlingen meer aanbod krijgen op hun eigen niveau en tot wellicht betere resultaten komen.

Zorg en begeleiding

De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van haar leerlingen.

De leerkrachten maken een foutenregistratie. De stap naar het analyseren van deze registratie of van andere gegevens is niet te zien. Door de vorderingen van leerlingen te analyseren, kan de leerkracht het onderwijsaanbod afstemmen op de behoeftes van de leerling.

De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben. De intern begeleiders houden dat samen met de leerkrachten nauwgezet in de gaten. De intern begeleiders analyseren vervolgens de verzamelde gegevens en ondernemen, waar nodig, vervolgstappen.

De planmatige uitvoering van de zorg is echter onvoldoende. In de mappen is niet terug te vinden welke leerlingen welke zorg nodig hebben of wanneer zij deze speciale zorg of aanpak krijgen. De leerkrachten zijn het afgelopen schooljaar, 2013-2014, gestart met het maken van groepsplannen voor rekenen. Dit schooljaar staan het maken van groepsplannen voor technisch lezen en begrijpend lezen op het programma. De rode draad, die groepsplannen in combinatie met de weekplanning van de leerkrachten zouden kunnen vormen, is niet aanwezig. In de groepsplannen staan afspraken genoemd die tijdens de lessen niet gezien zijn. De verbinding tussen theorie en praktijk ontbreekt. De evaluatie van de handelings- en groepsplannen verdient aandacht. Leraren evalueren niet of de inzet van een handelingsplan daadwerkelijk heeft geholpen of wat vervolgstappen zijn.

Kwaliteitszorg is grotendeels op orde

Op het gebied van de kwaliteitszorg laat de school zien haar zaakjes op orde te hebben. Zo weet de directie duidelijk uitleg te geven aan gemaakte keuzes die gebaseerd zijn op de kenmerken van de leerlingenpopulatie. Een voorbeeld hiervan is de invoering van een onderbouwmethode die aansluit bij de taal-, spraak- en woordenschatontwikkeling van de leerlingen.

Twee maal per schooljaar vindt er een opbrengstenanalyse plaats. Dit heeft er onder meer toe geleid dat de keuze is gemaakt om meer tijd vrij te maken voor taal. De leerkrachten zijn actief betrokken bij deze analyse. Dit is gebeurd middels het geven van een presentatie. Ook bij het evalueren van het onderwijsleerproces zijn de leerkrachten actief betrokken.

Sinds 2012 werkt de directie met een meerjarenverbeterplan. Mede naar aanleiding van dit verbeterplan stelt de directeur jaarlijks een jaarplan op. De onderwerpen zijn gekoppeld aan vergaderdata, klassenbezoeken en aan de gesprekkencyclus. Verschillende verbeterpunten zijn verder uitgewerkt. Vandaar dat de inspectie indicator 9.4 als voldoende beoordeelt

De directie weet dat borging aandacht behoeft en het is zichtbaar dat de school op dit gebied in ontwikkeling is. De ingevulde kijkwijzers en de manier waarop de directie deze bespreken duiden hierop. Net als de tijdlijn waarin staat aangegeven wat de school de afgelopen jaren heeft gedaan, wat is afgerond, en

welke zaken nog spelen geeft inzicht voor een ieder. Daarnaast zorgt deze tijdslijn ervoor dat zaken op de agenda blijven staan en niet verwateren.

Er is geen cyclisch systeem opgezet waaruit blijkt dat alle aspecten van het onderwijsleerproces binnen bijvoorbeeld vier jaar de revue passeren.

De school schenkt voldoende aandacht aan mogelijke risico's in de sociale context van de school en de opvattingen en uitingen van leerlingen op het terrein van burgerschap en integratie. Omdat onderdelen van de kwaliteitszorg voor het onderwijs in burgerschap niet voldoende zijn uitgewerkt, heeft de inspectie indicator 9.7 als onvoldoende beoordeeld. Dit betreft de visie op burgerschap en de planmatige uitwerking die de school daaraan geeft. Dit is in onvoldoende mate uitgewerkt. Ook wijst de inspectie erop dat de evaluatie van de resultaten van het onderwijs in burgerschap verdere uitwerking behoeft. Omdat de wetgever van scholen vraagt zélf te bepalen hoe burgerschap wordt ingevuld en daarin transparant te zijn, zijn een visie en planmatige uitwerking daarvan in het aanbod, alsmede de verantwoording in schoolgids en schoolplan, belangrijke voorwaarden.

3 CONCLUSIE

Kwaliteit

De onderwijskwaliteit op Openbare Daltonbasisschool De Vijver kan op een aantal van de onderzochte onderdelen verbeterd worden. De inspectie handhaaft het reeds toegekende basisarrangement. De bevindingen zullen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse, waarbij opnieuw bekeken wordt of het toezichtarrangement eventueel moet worden aangepast.

Naleving

Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in de naleving van wettelijke voorschriften die vanwege het programmatisch handhaven standaard zijn gecontroleerd.

BIJLAGE 1 OORDELEN

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.2*	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.4	Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					•
1.5	De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					•

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	
2.3	De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.		•		
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			•	
2.6	De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.			•	

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.		•		

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.4	De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			•	
4.5	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			•	
4.6	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.			•	

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.		•		
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.		•		

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.		•		

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			•	
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			•	
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.		•		
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.		•		

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			•	
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			•	
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	
9.7	De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.		•		

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	
NT4A	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	•	
NT4B	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	•	